

Recenzje

Richard A. Bryant, Allison G. Harvey

ZESPÓŁ OSTREGO STRESU

Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003. Str. 210

Tłumacz: Jacek Suchecki

Wydawnictwo Naukowe PWN opublikowało niezwykle wartościową książkę pt. „Zespół ostrego stresu”. Autorzy — Richard A. Bryant, Allison G. Harvey w wyjątkowo przystępnym stylu przedstawiają nie tylko problematykę samego zaburzenia (ASD wg DSM a ostrej reakcji na stres wg ICD), ale także ogólną reakcję na stres. Odniesiono się głównie do wiedzy o PTSD, co jest zrozumiałe, gdyż zaburzenie to jest znacznie lepiej opisane niż ASD. Pracę charakteryzują doskonale proporcje: stanowiąc podręcznik kliniczny marginalnie traktowane są takie tematy, jak np. historia badań niezbyt istotna dla praktyków. Podstawy teoretyczne opisywane są łatwym językiem i dla czytelnika nie stanowi problemu powiązanie ich z objawami klinicznymi ASD. Autorzy wypośredkowali pomiędzy teorią a praktyką, nie rozdymając ponad miarę mało istotnych wątków, co, niestety, jest jeszcze dość często spotykane w publikacjach naukowych. Książka składa się z 4 części. W części I „Problemy teoretyczne i empiryczne” przedstawiono podstawowe hipotezy opisujące ostrą reakcję na stres i wyniki badań obejmujące np. tak trudne tematy jak predyktory ASD. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na nieco irytujące stosowanie przez autorów określenia „teoria dysocjacyjna”, choć oczywiście chodzi o podejście psychodynamiczne. Niezwykła obiektywność przy przedstawianiu tematów nie pozwala domyślać się, że jest to indywidualna niechęć do użycia innego terminu. Tym niemniej brak trochę szerszego wyjaśnienia takiego tytułu. Część II „Diagnoza” obejmuje nie tylko opis podstawowych objawów klinicznych, ale także niezwykle cenny opis narzędzi diagnostycznych czy ogólne wskazówki rozpoznawania ASD uwzględniające np. indywidualne reakcje, wcześniejsze doświadczenia czy systemy wartości pacjentów. Żaden z opisów nie wystarcza np. na samodzielne wykorzystywanie skal (innych niż załączone), ale doskonale ułatwia czytelnikowi ich wybór. Wielokrotnie zwraca uwagę szeroki wybór bibliografii ocierający się niemalże o metaanalizę przedstawianych problemów. Widoczne jest to także w części III „Terapia”, gdzie omawiane są liczne metody terapeutyczne z uwzględnieniem argumentów przemawiających za ich stosowaniem lub przeciwko. Często wątek ten przewija się jedynie jako dyskusja nad skutecznością, doborem grupy badanej itd. W części tej opisano różne formy terapii a przedstawiono je także na przykładach praktycznych z opisem przypadków i cytowaniem zapisu sesji terapeutycznych. Rzecz rzadko spotykana w publikacjach. Niestety, w tym miejscu bardzo brakuje opisu leczenia farmakologicznego. Byłby on niezwykle przydatny dla czytelnika, nawet gdyby temat został opracowany skrótowo, to umożliwiłby ocenę, np. czego można spodziewać się po stosowaniu leków w ASD, jak organizować współpracę itd. W części IV przedstawiono „Problemy wymagające szczególnej uwagi”, a dotyczące głównie specyfiki takich populacji, jak: ratownicy, dzieci czy osoby z uszkodzeniem OUN w czasie urazu. Ponadto omówiono znaczenie debriefingu w postępowaniu z osobami narażonymi na stres — kolejny rzadko podejmowany temat, a niezwykle cenny dla osób zajmujących się terapią. W części dotyczącej problemów prawnych skoncentrowano się na aspektach klinicznych (np. symulacja), dzięki czemu skutecznie uniknięto dyskusji nad aspektami ściśle legislacyjnymi dotyczącymi tak naprawdę wyłącznie prawników. Pokazuje to także właściwą np. dla biegłych perspektywę. Książka

zawiera niezwykle bogatą, a co więcej — aktualną bibliografię, także z uwzględnieniem klasycznych światowych pozycji bibliograficznych. Szkoda, że dodany do wydania polskiego wykaz polskiej literatury nie został opracowany równie krytycznie. Książka zawiera także wykaz skrótów z tłumaczeniem na język polski i bardzo dobrze opracowane indeksy nazwisk i rzeczowy. Ogólnie też zwraca uwagę bardzo dobre tłumaczenie, uwzględniające profesjonalne i adekwatnie stosowane słownictwo. W dodatkach zamieszczono gotowe do wykorzystania przez czytelników narzędzia ułatwiające diagnostykę ASD.

Podsumowując, można w pełni polecić książkę Richarda A. Bryant i Allison G. Harvey jako niezwykle cenną zarówno dla osób szkolących się, jak i już doświadczonych klinicystów.

Krzysztof Rutkowski